

2011. aasta tegevuse ülevaade

I. Sissejuhatus

Käesolev dokument on viies avalik kavandatava tegevuse ülevaade, mille esitab Euroopa andmekaitseinspektor kui Euroopa Liidu õigusaktide ettepanekute ja nendega seotud dokumentide nõustaja. Käesolev ülevaade on osa andmekaitseinspektori aastasest töötsüklist. Üks kord aastas annab andmekaitseinspektor tagasiulatuvalt oma tööst aru aastaaruandes. Lisaks sellele avaldab andmekaitseinspektor ülevaate oma järgmise aasta kavatsustest nõustamise valdkonnas.

Käesoleva ülevaate taustteave on esitatud 18. märtsi 2005. aasta poliitikadokumendis "The EDPS as an advisor to the Community Institutions on proposals for legislation and related documents" (Euroopa Andmekaitseinspektor ühenduse institutsioonide nõustajana õigusaktide ettepanekute ja nendega seotud dokumentide kohta).¹ Kõnealuses dokumendis määras andmekaitseinspektor kindlaks oma tegevuspõhimõtted seoses õigusaktide ettepanekute alase nõustamisega, mis on määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 28 lõike 2 ja artikli 41 kohaselt üks tema peamisi ülesandeid. Andmekaitseinspektori töömeetodit on kirjeldatud poliitikadokumendi 5. peatükis. Selle töömeetodi oluline osa on tõhusaks nõustamiseks vajalike õigusaktide ettepanekute väljavalimine ja töö kavandamine (sealhulgas väljavalitud dokumentide korrapärase läbivaatamine ja töö kavandamine).

Nagu ikka, on käesoleva aasta ülevaate peamiseks lähtematerjalideks komisjoni 2011. aasta õigusloome- ja tööprogramm ning Stockholmi programmi rakendamise tegevuskava, Euroopa digitaalne tegevuskava ning mitmed asjakohased planeerimisdokumendid. Ülevaate koostasid Euroopa Andmekaitseinspektori töötajad. Selles protsessis said osaleda mitu komisjoni sidusrühma. Nende panust hinnatakse kõrgelt.

Ülevaade koosneb kahest dokumendist:

- sissejuhatus, mis hõlmab lühikest tausta analüüsi ning andmekaitseinspektori 2011. aasta tööprioriteete;
- lisa, mis sisaldab asjakohaseid komisjoni ettepanekuid ja muid dokumente, mis on hiljuti vastu võetud või mida kavandatakse ning mis vajavad andmekaitseinspektori tähelepanu.

Lisa avaldati esmakordselt 2006. aasta detsembris ja seda on hiljem tavaliselt kolm korda aastas ajakohastatud.²

Kui andmekaitseinspektor on mõne dokumendi kohta oma arvamuse (vm avaliku reageeringu) esitanud, jäetakse vastav dokument tavaliselt lisast välja. Kuid tuleb rõhutada, et

¹ Euroopa Andmekaitseinspektori veebilehel kohas: 'The EDPS' >> 'Publications' >> 'Papers'.

² Lisa uuendatakse peale detsembri veel mais ja septembris.

andmekaitseinspektori osalemine õigusloomeprotsessis ei lõpe arvamuse esitamisega. Erandjuhtudel võib teema lisas uuesti esile kerkida, kui andmekaitseinspektor plaanib esitada teise arvamuse. Andmekaitseinspektori arvamused on ka Euroopa Andmekaitseinspektori veebisaidil.³

II. Lühike tausta analüüs

Seoses Euroopa Komisjoni 2010. aasta tööprogrammi ja Stockholmi programmi rakendamise tegevuskava avaldamisega vastavalt märtsis ja aprillis ilmus Euroopa Andmekaitseinspektori tegevuse ülevaade tavalisest hiljem, nimelt juunis, mitte detsembris. Avaldamisest on möödunud ainult kuus kuud. Mitu 2010. aasta tegevuse ülevaates olnud algatust kanti samuti üle 2011. aastasse ja/või tegelevad nendega Euroopa Liidu seadusandjad.

Selle tagajärjel kehtivad 2010. aasta tegevuse ülevaates määratletud põhisuundumused ja prioriteedid ka praegu. Viimase kuue kuu jooksul on komisjoni vastuvõetud teatise tulemusena toimunud siiski mõned olulised arengud. Komisjon võttis vastu teatise, mis käsitleb isikuandmete terviklikku lähenemisviisi Euroopa Liidus⁴, Euroopa digitaalse tegevuskava teatise⁵ ning mitu tegevuskava seoses Stockholmi programmi teabevahetussätete rakendamisega. Teine oluline edasimineku märkimisväärsed edusammud andmekaitselepingute läbirääkimistes kolmandate riikidega, eriti EL-USA andmekaitseleping ja broneeringuinfollepingud muude kolmandate riikidega.

Pärast Lissaboni lepingu jõustumist 1. detsembril 2009 lakkas olemast varasem sammaste struktuur, millega kaasnesid suured muutused politsei- ja õigusalasest koostöös kriminaalasjades. Lissaboni lepingu järgne uus õigusraamistik mõjutab ka andmekaitseinspektori tegevust. Tema kui õigusliku nõustaja rolli kohta on kinnitatud senine tava, mille kohaselt nõustab Euroopa andmekaitseinspektor seadusandjaid isikuandmete kaitsega seotud seadusandliku tegevuse alal kõigis ELi tegevusvaldkondades.

a. Andmekaitse valdkonna uue õigusraamistiku ettevalmistamine

Lissaboni lepingus rõhutatakse õigust isikuandmete kaitsele ja tugevdatakse seda. Õigus isikuandmete kaitsele on sätestatud praegu lepingutega võrdset õigusjõudu omava ELi põhiõiguste harta artiklis 8. Lisaks on see õigus sätestatud ka Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 16, mis on praegu isikuandmete kaitset käsitlevate õigusaktide kehtestamise ainus õiguslik alus.

See uus õiguslik alus on andnud olulise tõuke isikuandmete kaitset käsitlevate ELi reeglite läbivaatamise arutelule. 4. novembril 2010 avaldas komisjon teatise isikuandmete kaitse tervikliku lähenemisviisi kohta Euroopa Liidus Komisjon määratles edaspidiseks mõned kõige tähtsamad küsimused ja eesmärgid, sealhulgas isikuõiguste tugevdamiseks tehtavad muudatused, andmekaitse siseturumõõdme laiendamine, andmekaitse läbivaatamine politseikoostöö ja kriminaalasjades tehtava õiguslasest koostöö valdkonnas, tõhusam toimetulemine üleilmastumisega ja õiguskaitse toetamine. Euroopa andmekaitseinspektor avaldab heameelt komisjoni algatuse üle. Euroopa andmekaitseinspektor usub kindlalt, et seadusandlik algatus ning järgmised algatused peavad olema sama ambitsioonikad ning

³ Kohas 'Consultation' >> 'Opinions'.

⁴ KOM(2010) 609 (lõplik)

⁵ KOM(2010) 245 (lõplik).

⁶ Nt KOM (2010) 386 (lõplik) ELi terrorismivastase poliitika kohta, KOM(2010) 385 (lõplik), infohalduse ülevaade koostööme vabaduse, turvalisuse ja õiguse valdkonnas, KOM (2010) (lõplik), "ELi sisejulgeoleku strateegia rakendamine".

tegelikult suurendama andmekaitse vahendite efektiivsust. Andmekaitseinspektor toetab eelkõige praeguste andmekaitsereeglite tugevdamise mõtet ja pooldab nende lisamist politsei- ja õigusküsimuste koostööd käsitlevasse uude õigusakti (praegu käsitletakse seda eraldi raamotsuses 2008/977/JSK). Uue õigusraamistiku ettepanekut oodatakse 2011. aastal. Andmekaitse valdkonna uus õigusraamistik on Euroopa andmekaitseinspektori 2011. aasta olulisemaid prioriteete.

b. Vabadusel, turvalisusel ja õiglusel rajaneva ala edasine areng

Detsembris 2009 võeti vastu Stockholmi programm. Nimetatud programm on Haagi programmi jätkuks ja paneb paika Euroopa vabadusel, turvalisusel ja õiglusel rajaneva ala arendamise prioriteetid järgmiseks viieks aastaks. Stockholmi programmis rõhutatakse vajadust kaitsta isikuandmeid globaalses ühiskonnas, mida iseloomustavad kiired tehnoloogilised muutused ja piirideta teabevahetus.

Samuti tõstetakse programmis esile vajadust vahetada teavet Euroopa turvalisuse nimel ja algatatakse sisejulgeoleku strateegia arendamine. Vabadusel, turvalisusel ja õiglusel rajaneva ala arendamisel peab Euroopa seadusandja pidevalt leidma õige tasakaalu ühest küljest turvalisuse ja kodanike vaba liikumise ning teisest küljest nende eraelu ja isikuandmete kaitse vahel. Mainitud teabevahetuse teatised tunnistavad, et komisjon võtab seda ülesannet tõsiselt.

On ütlematagi selge, et andmekaitseinspektor jälgib tähelepanelikult kõiki Stockholmi tegevuskavas ja eri teatistes kirjeldatud meetmeid. Euroopa Andmekaitseinspektor soovib eraldi mainida sisse- ja väljasõiduregistrit ja registreeritud reisijate programmi, kavandatavat direktiivi reisijate isikuandmete kasutamise kohta õiguskaitse eesmärgil, Euroopa terroristide rahastamise jälgimise programmi kasutuselevõttu, Euroopa piiride valvamise programmi loomist, ELi elektroonilise reisivolitussüsteemi (EU-ESTA) võimalikkust ning kehaskannerite kasutamist lennujaamades. Kõik need algatused mõjutavad oluliselt andmekaitset. Andmekaitseinspektor jälgib tähelepanelikult kolmandate riikidega peetavaid andmekaitselepingute läbirääkimisi. Lisaks osaleb Euroopa andmekaitseinspektor aktiivselt andmete säilitamise direktiivi läbivaatamises ning hindab selle direktiivi vajalikkust ning selle meetme proportsionaalsust.

c. Tehnoloogia areng: Euroopa digitaalne tegevuskava

2010. aasta mais avaldas komisjon Euroopa digitaalse tegevuskava teatise. Digitaalses tegevuskavas on prioriteetidena esile tõstetud kiire internetiühenduse kasutuselevõtu kiirendamine ning digitaalsete tehnoloogiate kodumajapidamistele ja ettevõtetele pakutavate võimaluste ärakasutamine. Paljud digitaalse tegevuskavaga seoses väljakuulutatud algatused on andmekaitse seisukohast olulised, näiteks elektroonilise identiteedi ja autentimise õigusraamistik ning avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamist käsitleva direktiivi autentimine ja läbivaatamine. Andmekaitseinspektor jälgib ettepanekuid, milles nähakse ette uue tehnoloogia kasutuselevõtmist sellistes valdkondades nagu maanteetransport (elektrisõidukite pakett) ja energeetika (arukate elektrivõrkude kasutamine). Lisaks jälgib ta teatist eraelu puutumatuse ja usalduse kohta digitaalses Euroopas ja raadioseadmete ja telekommunikatsioonivõrguseadmete direktiivi läbivaatamist.

d. Muud valdkonnad

Üldjuhul jälgib Euroopa andmekaitseinspektor kõiki algatusi, mis võivad oluliselt mõjutada andmekaitset. 2011. aastal jälgib Euroopa andmekaitseinspektor transpordivaldkonna uusi algatusi, sealhulgas kehaskannerite algatust. Andmekaitseinspektor keskendub ulatuslikule andmevahetusele, mis toimub siseturu infosüsteemis, tarbijakaitsekoostöö süsteemis ning eJustice projekti raames. Andmekaitse inspektor osaleb jätkuvalt läbipaistvuse määruse aruteludes, rääkides kaasa andmekaitse küsimustes. Arutelude tähtsus on veelgi suurenenud pärast Euroopa Kohtu otsust *Bavarian Lager* kohtuasjas.

III. Euroopa andmekaitseinspektori 2011. aasta prioriteedid

Euroopa andmekaitseinspektori kui ELi õigusaktide ja nendega seotud dokumentide nõustaja tegevuspõhimõtted oluliselt ei muutu. Äärmiselt oluline on tegevuspõhimõtete kohaldamise järjepidevus, sest selle alusel püüab andmekaitseinspektor leida õige tasakaalu andmekaitse ja muude (avalike) huvide vahel. Nagu eelmistel aastatel, kavatab andmekaitseinspektor esitada oma arvamuse kõikide seadusandlike ettepanekute kohta, millel on andmekaitsele oluline mõju. Euroopa andmekaitseinspektor jälgib ka mitteregulatiivseid meetmeid, kui nad tekitavad olulisi andmekaitse küsimusi. Järgmises avatud loendis on peamised teemad, millele Euroopa andmekaitseinspektor keskendub 2011. aastal:

- a. Andmekaitse valdkonna uue õigusraamistiku ettevalmistus
 - ELi andmekaitset käsitleva õigusraamistiku läbivaatamine
 - Euroopa Liidu tasandil kohaldatavate andmekaitsereeglite ülevaatamine.
 - töö lõpuleviimine järgmistes põhivaldkondades: - „vastutus” ja „nõusolek” mõistete selgitamine ning vajaduse korral rakendatava õiguse ja jurisdiktsiooni küsimus (samuti koos riiklike andmekaitseasutustega ning artikli 29 alusel asutatud andmekaitse töörühma raames)
- b. vabadusel, turvalisusel ja õiglusel rajaneva ala edasine areng
 - ELi broneeringuinfo
 - Euroopa Liidu terroristide rahastamise jälgimisprogramm
 - andmete säilitamise direktiivi ülevaatamine
 - piirihaldus ja sisse- ja väljasõiduregister
 - registreeritud reisijate programm (RTP)
 - ELi elektrooniline reisivolitussüsteem (ESTA)
 - Euroopa piiride valvamise süsteem
 - terrorism ja rahaliste vahendite külmutamine
 - kolmandate riikidega andmekaitselepingud ja -läbirääkimised
- c. Tehnoloogia areng ja digitaalne tegevuskava
 - teatis eraelu puutumatuse ja usalduse kohta digitaalses Euroopa Liidus
 - elektrisõidukite pakett
 - arukate elektrivõrkude tegevust reguleeriv õigusraamistik
 - avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise direktiivi läbivaatamine
 - raadioseadmete ja telekommunikatsioonivõrguseadmete direktiivi läbivaatamine
- d. Muud valdkonnad
 - transpordivaldkonna algatused (sh kehaskannerite kasutamine)

⁷ Kohtuasi C-28/08, *Bavarian Lager v. komisjon*, (ELK-is avaldamata)

- tollikoostöö
- eJustice, siseturu infosüsteem ja tarbijakoostöö süsteem
- läbipaistvusmääruse läbivaatamine.

Brüssel, detsember 2010